

Waddebat

Een internetdiscussie

voor het

Voortgezet Onderwijs

Cases

Steef Steeneken

Casus 1: Wat gas winnen of niet

Stand van zaken:

De jaren zestig

De minister van economische zaken verleent vergunningen aan verschillende oliemaatschappijen voor opsporing en winning van aardgas in de Waddenzee.

1985

De minister van milieu komt met de oliemaatschappijen overeen om gedurende 10 jaar (1984-1994) geen nieuwe (proef)boringen uit te voeren in de Waddenzee, omdat in deze periode al twee gasprojecten werden uitgevoerd (Zuidwal en Ameland).

1994

De NAM laat weten de draad weer op te zullen pakken. De techniek is de afgelopen 10 jaar zodanig verbeterd, dat volgens de NAM zonder problemen in het kwetsbaar natuurgebied van de Waddenzee naar gas kon worden gezocht. Seismologisch onderzoek heeft uitgewezen dat het gaat om ongeveer 70-170 miljard kubieke meter gas, met een waarde van meer dan 10 miljard gulden voor de Nederlandse Staat.

Een aantal deskundige biologen heeft geen doorslaggevende bezwaren tegen gaswinning in de Waddenzee; zij vinden gaswinning ecologisch inpasbaar. Het parlement zet het licht op groen voor 6 proefboringen in de Waddenzee. Met ingang van 1994 is echter ook een milieuvergunning nodig voor boringen in de Noordkustzone.

Begin 1996

Er volgt een vergunning voor 4 proefboringen in de Noordzeekustzone en 1 op Ameland. Proefboringen zijn altijd tijdelijk. De afspraak is dat winning van buiten de Waddenzee moet plaatsvinden.

De Waddenvereniging tekent protest aan. Proefboringen in de Noordzeekustzone en op Ameland worden door de rechterbank voorlopig verboden. De rechters constateren dat :

- (1) er onvoldoende actuele kennis is van het gebied,
- (2) er duidelijk aantoonbare effecten op natuur en milieu zijn,
- (3) vergunningsvoorwaarden scherper geformuleerd hadden moeten worden,
- (4) er geen vijf vergunningen in een keer afgegeven hadden mogen worden,
- (5) de (economische) noodzaak om het gas te winnen niet is aangetoond.

1997

Naar aanleiding van deze uitspraak wordt door de provincies Friesland en Groningen de inspraakprocedure over de proefboringen naar aardgas in de Waddenzee op de lange baan geschoven.

Begin januari 1998

De PvdA kondigt aan tegen gaswinning in de Waddenzee te zijn.

Opdracht:

- Vorm een groepje van 2-4 leerlingen.
- Lees eerst alleen dit inleidende stuk.
- Geef aan of jullie voor of tegen aardgaswinning in de Waddenzee zijn.
- Onderzoek als groep de mening van alle belanghebbenden die betrokken zijn bij de aardgaswinning in de Waddenzee. Stel, via de moderator van InterWad, de vragen aan deskundigen en belanghebbenden. Bekijk voor aanvullende informatie ook digitale en schriftelijke bronnen. Formuleer een stelling over dit onderwerp, die je ter discussie stelt.
- Maak als groep naar aanleiding van de ingewonnen informatie en de reacties op de stelling(en) een werkstuk, met daarin je mening over het winnen van aardgas in de Waddenzee. Een samenvatting stuur je naar de moderator.
- Lever het werkstuk digitaal aan voor plaatsing op het net.

Casus 2: Toerisme, hoe lang nog

Steeds meer pleziervaarders ontdekken de Waddenzee als interessant vaargebied. 's Zomers varen de schepen in een lange stoet van vaste wal naar de eilanden en omgekeerd. Jachthavens zijn overvol, zodat droogvallen op het wad aan de orde van de dag is. Naast varen, gaan ook steeds meer mensen lopend naar eilanden en zandplaten. Dit wadlopen wordt met het jaar populairder. Uit onderzoek blijkt dat deze vormen van recreatie de vogels en zeehonden verstoren.

Om de recreatie in goede banen te leiden zijn de waddenprovincies om de tafel gaan zitten, met als doel het beleid aan te passen. De waddenprovincies hebben de volgende voorstellen geformuleerd:

- In de periode mei-oktober mogen vaartuigen zich niet verder dan 50 meter buiten de bestaande vaarroutes begeven.
- Droogvallen en overnachten op het wad is verboden.
- Er moet een forse uitbreiding komen van jachthavens op het vasteland en de eilanden.
- Het liggeld moet met 50% stijgen.
- Wadlopen mag uitsluitend in de periode augustus-september en de groepsgrootte moet de helft kleiner.

De onafhankelijk Waddencommissie 'WatRek' gaat deze voorstellen bestuderen en advies uitbrengen aan de ministeries Economische Zaken en Landbouw, Natuur en Visserij. Samen met de stuurgroep Waddenprovincies vormen zij het Recreatie Onderzoek Kustwateren (ROK).

Opdracht:

- Vorm met een groepje van 2-4 leerlingen de commissie 'WatRek'.
- Onderzoek, via de moderator van InterWad, de mening van alle belanghebbenden. Voor meer informatie bekijk je digitale en schriftelijke bronnen. Formuleer een stelling over dit onderwerp, die je ter discussie stelt. Inventariseer de reacties op de stelling(en).
- Schrijf het advies in de vorm van een werkstuk, dat voor alle partijen acceptabel is. Stuur de samenvatting van het advies naar de moderator.
- Lever het werkstuk digitaal aan voor plaatsing op het net.

Casus 3: Wadden, wind en molens - Watt van het wad

"Friezen ten strijde tegen windmolens" kopte de Volkskrant op 31 oktober 1998. Er is een groeiende weerstand tegen windturbines op het vasteland; ze zouden het landschap ontsieren. Toch ontkomen we er niet aan meer molens te plaatsen.

- De overheid wil voor het eind van deze eeuw 1000 MegaWatt (MW) aan windenergie realiseren.
- Friesland moet 200 MW voor zijn rekening nemen en Groningen 50.
- Het voornemen is dat in het jaar 2020 windturbines 10% (3000 MW) van de energiebehoefte voor haar rekening neemt.

Waar kunnen we al die turbines en parken plaatsen? Als het niet op het vasteland haalbaar is, dan maar langs de kust of zelfs op zee. Overheden, industrie en milieuorganisaties zijn verdeeld.

Opdracht:

- Vorm met een groepje van 2-4 leerlingen een commissie die de overheid adviseert.
- Je krijgt als commissie de opdracht een advies uit te brengen waar langs de kust van Friesland en Groningen nieuwe windmolens (parken) geplaatst kunnen worden. Bekijk digitale en schriftelijke bronnen en win, via de moderator van InterWad, advies in bij alle belanghebbenden. Formuleer een stelling en stel die ter discussie. Inventariseer de reacties op de stelling(en).
- Formuleer een eigen mening/oplossing/advies in de vorm van een werkstuk. Stuur een samenvatting van je werkstuk naar de moderator van InterWad.
- Lever het werkstuk digitaal aan voor plaatsing op het net.

De volgende gegevens zijn beschikbaar:

1. Voor de bouw van windparken komen bij voorkeur de windrijke gebieden langs de kust in aanmerking.
2. De energie van de wind stijgt met de derde macht van de windsnelheid; dus een gemiddeld zeewindje (van 9 meter/seconden) geeft meer dan drie keer de energie van de gemiddelde wind in de polder (6 meter/seconden).
3. Op zee waait het meer en de wind is gelijkmatiger.
4. Een kilowattuur uit een windmolen kost in Europa gemiddeld 13 cent; van kolen- en gascentrales respectievelijk 11 en 8 cent.
5. Afhankelijk van de grootte kunnen windturbines 1 à 1.5 MW energie leveren, genoeg voor 800-1000 gezinnen.
6. Plaatsing van 1500 MW (dus 50%) aan turbines op het vasteland is haalbaar.
7. De kosten van een windmolenpark (100 MW; zo'n 100 turbines) op de Noordzee bedragen zo'n 500 miljoen gulden.
8. Bouwen ver uit de kust geeft problemen met het onderhoud.
9. Het beleid van de rijksoverheid is vastgelegd in de Planologische Kernbeslissingen Waddenzee (PKB) en in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra (VINEX): plaatsing van windmolens in de Waddenzee is niet toegestaan. Plaatsing langs de oevers van de Waddenzee is toegestaan, tenzij is aangetoond dat de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten worden aangetast.

10. Het Interprovinciaal Beleidsplan Waddenzee bepaalt dat plaatsing alleen toelaatbaar is in de kuststrook van twee kilometer vanaf de waddendijk en op de eilanden, als dit aanvaardbaar is vanuit vogelbelangen.
11. Het Gemeentelijk Beleid loopt sterk uiteen; sommige gemeenten staan zeer positief tegenover windmolens, terwijl andere niet of nauwelijks vestigingsmogelijkheden (willen) bieden.

Casus 4: Zeehond, doe het zelf eens

Dreigt de zeehond het slachtoffer te worden van zijn eigen succes?

- De Waddenzee telde in 1998 een recordaantal zeehonden van 2280, waarvan 475 jongen. Dat is een stijging van 23% ten opzichte van het jaar daarvoor.
- De sterfte in het eerste levensjaar is gedaald van 60 tot 40%. Op een zandplaat onder Vlieland (de Richel) werden eind 1998 zelfs 47 jonge Grijze zeehonden geteld.

De mening van de zeehondencreche Pieterburen

Toch gaat het, volgens Lenie 't Hart van de zeehondencreche Pieterburen, niet goed met de zeehond. Dat zou blijken uit het grote aantal zieke beesten dat in Pieterburen belandt. In 1998 waren dat er zo'n 170. Het zijn voor een groot deel ondervoedde dieren, die ook nog een agressieve bacterie onder de leden hebben. Bij een aantal zeehonden moest worden overgegaan tot amputatie van flappen en tenen. Wat de oorzaak zou kunnen zijn is niet duidelijk. Dat zou onderzoek duidelijk moeten maken.

De mening van het Instituut voor Bos en Natuurbeheer

Het Instituut voor Bos en Natuurbeheer (IBN) is het daar niet mee eens. Het IBN doet al 25 jaar onderzoek naar de populatie en conditie van de zeehond in de Waddenzee. De grote populatie zou volgens woordvoerder Reijnders één van de oorzaken kunnen zijn van de hoeveelheid zieke dieren. Een andere oorzaak zou kunnen zijn dat door tussenkomst van de opvang in Pieterburen de zeehonden niet meer onderhevig zijn aan natuurlijke selectie. Zieke dieren die normaal zouden sterven, worden in de creche opgelapt en weer uitgezet. De totale populatie zou hierdoor zijn verzwakt.

Opdracht

- Vorm een groepje van 2-4 leerlingen.
- Bestudeer eerst alleen deze inleidende tekst.
- Wij hebben als schrijvers van deze casus op internet de volgende stelling geplaatst:

"Omdat de zeehond in de Waddenzee geen bedreigde diersoort meer is, kan het opvangcentrum in Pieterburen zijn deuren sluiten"

Geef op deze stelling een reactie.

- Onderzoek, via de moderator van InterWad, de mening van belanghebbenden en onderzoekers. Voor aanvullende informatie bekijk je ook digitale en schriftelijke bronnen.
- Formuleer vervolgens een stelling over dit onderwerp, die je ter discussie stelt. Inventariseer de reacties op de stelling(en).

- Maak als groep een werkstuk met daarin jullie mening over de bescherming van de zeehond in de Waddenzee. De samenvatting stuur je naar de moderator.
- Lever het werkstuk digitaal aan voor plaatsing op het net.